

Nr 151.

Av herr **Werner m. fl.**, om ökat anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp m. m.

Sedan budgetåret 1944/45 ha anslag beviljats till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Verksamheten avser företag om fem eller flera fastigheter på landsbygden och i mindre samhällen och handhaves av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Till sitt förfogande har styrelsen för ändamålet tillsatta distriktsingenjörer i olika landsdelar. Statsbidrag utgår med högst 60 procent av den godkända anläggningskostnaden, sedan därifrån avräknats det belopp, som beräknas utgöra anläggningens s. k. egenvärde. Verksamheten har hittills haft försökskaraktär.

Statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet har i anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp begärt 2 miljoner kronor för nästa budgetår. Detta anslag måste anses vara alltför knappt tilltaget med hänsyn till den stora mängd ansökningar om bidrag som inkommit. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har funnit sig böra begära att 5 miljoner kronor måtte anvisas för här nämnda ändamål budgetåret 1946/47. Styrelsen framhåller att på grund av den höga angelägenhetsgraden hos ett stort antal anläggningar bör verksamheten under de närmaste åren bli av betydande omfattning även vid god sysselsättning på arbetsmarknaden. Häremot kan, som departementschefen gjort, invändas, att de arbetstillfällen, som vatten- och avloppsföretag erbjuda, böra reserveras till tider med sämre arbetstillgång. Sociala och sanitära hänsyn tala emellertid för att denna verksamhet, som påbörjats huvudsakligen under det senaste året, bedrivs i allt större omfattning.

Behovet av vatten och avlopp i bostäderna är allttjämt oerhört stort på landsbygden och i mindre samhällen, trots vissa förbättringar. Det behöver knappast framhållas i hur hög grad tillgången på vatten och avlopp inomhus bidrar till att lätta särskilt lanthusmödrarnas tunga arbetsbörda. Förekomsten av vatten och avlopp spar tid och arbete för husmödrar i hög grad och ökar trevnaden i hemmen samt medverkar härigenom till att hejda kvinnornas flykt från landsbygden.

De kostnader, som det skulle draga att nöjaktigt förse landsbygd och mindre tätorter med vatten och avlopp och sålunda i någon mån närma deras bostadsstandard till städernas, kunna uppskattas till omkring 1 500

miljoner kronor. Även med ett årligt anslag, som vore tre gånger större än vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt för nästa budgetår, skulle det ändock dröja cirka 30 år, innan här avsedd bebyggelse skulle i sin helhet bli försedd med dessa nutida bekvämligheter. Under sådana förhållanden kan det inte vara lämpligt att låta en stor mängd ansökningar om statsbidrag samlas på hög hos den statliga myndigheten i avvaktan på att bifallas först vid en kris på arbetsmarknaden. Ordspråket »medan gräset växer dör kon» kan härigenom komma att besannas. Enligt vår uppfattning bör anslaget till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp höjas till 5 miljoner kronor för budgetåret 1946/47. Endast härigenom blir det möjligt att i någon större utsträckning bifalla de många ansökningar om statsbidrag, som inkommit eller inom den närmaste tiden kunna beräknas inkomma.

Den korta tid vattenförsörjningsbidragen funnits till har visat att handläggningen av dylika ärenden är mer än vanligt omständlig. Den som vill söka sådant statsbidrag, skall till kommunens hälsovårdsnämnd inlämna ansökan, åtföljd av arbetsplan och kostnadsberäkning. Hälsovårdsnämnden skall tillsammans med eget yttrande översända ansökan till länsstyrelsen. Länsstyrelsen vänder sig därefter till egnahemsnämnden, vägförvaltningen och förste provinsialläkaren för att höra deras mening. När detta är gjort, skall länsstyrelsen skicka ansökningen jämte eget utlåtande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Gången av ett ärende är som synes synnerligen invecklad och måste med nödvändighet bli ytterst tidsödande. De flesta ärenden torde inte vara av den vikt, att så många myndigheter måste handlägga desamma i ett eller annat avseende. Det kan ej vara rationellt att på detta sätt förbruka tid hos ett flertal myndigheter och ej heller vara förenat med god ordning gentemot bidragstagarna att låta tiden mellan ansökningens ingivande och dess bifallande bli orimligt lång. En så omständlig procedur kunde måhända vara befogad, så länge verksamheten befann sig på försöksstadiet, men när detta passerats bör en förenkling av ärendenas behandling genomföras.

Som nämnt skall anläggningen omfatta minst fem fastigheter för att vattenförsörjningsbidrag skall kunna utgå. För företag med mindre än fem fastigheter, vilka liksom hittills handhavas av egnahemsorganisationen, utgår bidrag av medel som anvisats till bostadsförbättringsverksamheten. Gränsen mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsens och egnahemsorganisationens verksamhetsområden har sålunda dragits vid fem fastigheter. Emellertid stadgas att vid prövning av ansökan om statsbidrag till anläggning, som omfattar fem till tjugo fastigheter, skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samråda med egnahemsstyrelsen. Om de bägge styrelserna finna, att det ifrågavarande företaget lämpligen bör beredas statsbidrag från anslaget till bostadsförbättringsverksamheten, skall ansökningen överlämnas till egnahemsstyrelsen.

Vatten- och avlopps företag på landsbygden ha hittills handhafs av egnahemsorganisationen genom bostadsförbättringsverksamheten. Genom den utformning, som bestämmelserna om statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp fått, har i viss mån en inskränkning i egnahemsnämndernas verksamhet skett. Det är visserligen sant att egnahemsnämnden skall höras, men dess befattning med ansökningen i fråga är strängt taget endast av formell natur. Detta gäller även i de fall, då ansökan avser anläggning för fem till tjugo fastigheter. Detta måste betraktas som en mindre ändamålsenlig anordning.

Vatten- och avlopps företag om fem till tjugo företag äro icke större eller mer komplicerade än att de med fördel liksom tidigare kunna handhavas av egnahemsnämnderna. Motionärerna anse därför att bestämmelserna i kungörelsen den 17 november 1944 (nr 733) böra ändras så, att ansökan om statsbidrag till vattenförsörjning och avlopp skall handläggas av egnahemsnämnderna i stället för av länsstyrelserna. Det vore ur många synpunkter fördelaktigt, om distriktsingenjörerna kunde frigöras från arbetet med dessa mindre anläggningar och finge koncentrera sig på större vatten- och avlopps företag om flera än 20 fastigheter.

Behandlingen av ansökningar rörande statsbidrag till företag om fem till tjugo fastigheter böra sålunda överflyttas eller rättare sagt återföras till egnahemsnämndernas verksamhet. Dylika ärenden böra emellertid i sista hand liksom hittills avgöras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statsbidrag följaktligen utgå av de anslag, som avse vattenförsörjning och avlopp. I detta avseende bör någon ändring av nuvarande ordning icke företagas.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställes,

dels att riksdagen till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp måtte anvisa ett reservationsanslag av 5 miljoner kronor för budgetåret 1946/47,

dels att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse den 17 november 1944 angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, att företag, omfattande fem till tjugo bostadsfastigheter, skola handhavas av egnahemsnämnderna, samt att därvid övriga i motionen framförda synpunkter beaktas.

Stockholm den 22 januari 1946.

Osc. Werner.

Hjalmar Svensson
i Grönvik.

E. Pettersson,
Ersbacken.

Rob. L. Jansson,
Aspeboda.

K. A. Ryberg.